

Mas Cabàlies - Can Garçó - Ogassa - Pla de les Vagonetes - Central hidroelèctrica - Fàbrica de pans - Torrent de la font Gran - Prat del Pinter - Pla de les Vagonetes - Cimentera de can Balaguer - Mas Cabàlies

Recorregut 5,1 km d'anada i tornada

Desnivell Baixada de 65 metres i pujada de 96 metres

Durada 2 h 15 min sense comptar aturades

Edat recomanada A partir de 6 anys

Destaquem Les mines i les fonts

Recomanacions Porteu botes de muntanya, cantimplora, roba d'abric i capelina.
A l'estiu, cal incloure gorra i cremes de protecció solar.

fixa't

La cimentera de can Balaguer
Les plantes aromàtiques del corriol
La panoràmica del poble des de can Garçó
Les cases dels miners
La maqueta de l'Ajuntament
La font del Miner
La mina Dolça
La mina del Pinter
El torrent de la font Gran i els salts d'aigua
La font Gran
L'església de Santa Bàrbara
Els túnels del traçat del tren miner

dos miners

itineraris de natura MAS CABÀLIES

1. El poble d'Ogassa
2. El torrent de Can Guillem
3. Els boscos de l'Assuca
4. El torrent del Coll de Pal
5. El Tall Obert i el jaciment de fòssils
6. El torrent de Muig
7. La vila de Sant Joan de les Abadesses
8. El puig de la Caritat
9. La Fogonella
10. La serra de Sant Aman
11. El cim del Puig Estela
12. El cim del Taga

En conveni amb:

Dolors Almeda 1-3 local 8 08940 Cornellà de Llobregat
Tel.93 474 46 78 Fax 93 377 73 44
acc@esplai.org www.esplai.org

1 el poble d'Ogassa MAS CABÀLIES

L'excursió proposada ens porta a descobrir el poble d'Ogassa, que antigament havia estat un poble miner i ara es dedica al turisme i a la ramaderia. Ogassa és un poble muntanyenc situat als peus de la serra Cavallera i Conivella, entre la vall del Ter a tocar Camprodon i la vall del Freser.

Des del segle XVIII fins a l'any 1967, Ogassa va ser un important centre productor de carbó mineral. Avui dia les restes de les instal·lacions mineres, les cases dels miners, les boques de les mines que encara es conserven, les llegendes i la memòria de les persones que es dedicaven a aquesta dura feina ens porten el record del seu recent passat.

En l'actualitat la frescor de les seves nombroses fonts, el seu entorn natural i la tranquil·litat que s'hi respira, conviden a una agradable passejada. L'excursió s'inicia en un corriol que ens porta suauament al poble d'Ogassa entre rouredes amb boix i pinedes plenes de plantes medicinals i aromàtiques. Al poble passem entre les antigues cases dels miners i una lleugera pujada pel seu carrer principal, entre restes d'instal·lacions mineres, ens porta a un dels indrets més bonics i estimats del poble, el torrent de la font Gran, a la font Gran i a un antic veïnat miner. De tornada una suau baixada per l'antiga via del tren miner ens mena a l'antiga cimentera de can Balaguer.

Mas Cabàlies (1005 m)

Mas Cabàlies es troba en una petita collada dels contraforts de l'Assuca, des de l'any 1278. L'itinerari s'inicia darrera de la casa, on trobem una gran noguera. Prenem la pista ampla de baixada, en direcció NW. A uns 50 m, prenem un corriol que s'enfila per la dreta per unes feixes. El petit corriol avançarà ben definit tota l'estona entre rouredes i pinedes esclarissades amb boix, sajolida, farigola i espígol. A la nostra esquerra, al fons de la vall contemplem l'impacte paisatgístic de la indústria cimentera.

25 min. Can Garçó (950 m)

Abans d'arribar passem una tanca i després d'una curta baixada sortim a uns horts que amb molt de compte deixem a la dreta. En arribar a la casa, el corriol passa a ser una pista. Pocs metres més enllà aquesta pista fa un revolt i gaudim d'una bona vista del nucli d'Ogassa. És interessant fixar-se en la disposició lineal de les cases. Continuem avançant, fins arribar a una cadena per barrar el pas als cotxes. Si mirem avall a l'esquerra trobem un petit corriol que ens mena directament a l'entrada d'Ogassa, sota nostre corre la riera Malatosca. Els arbres que tenim al damunt són làrxis, l'única conífera que a l'hivern perd les seves fulles.

31 min. Ogassa (940 m)

Si reculem per la carretera fins al rètol de benvinguda al poble, podem llegir-hi dos noms: Ogassa i Surroca. Ambdós fan referència a trets geogràfics importants: Ogassa, ve del llatí *Aquaca* o *Aquacia*, que vol dir "aigua", degut a l'elevat cabal de les seves fonts i rieres; i Surroca, prové de *Subrocha* que vol dir "sota roca", pel fet d'estar sota la serra Cavallera. Continuem l'excursió pel carrer principal, l'avinguda de les mines. A l'esquerra observem les cases comunals on van viure els miners amb l'escala exterior comuna en un arc de pedra, pròpia de les colònies industrials d'aquells temps. Les vivendes eren pobres, amb molt poc espai i en elles hi arribaven a viure 6 miners. També és interessant la font del Miner, de gran cabal i amb un curiós mosaic que ens mostra les eines pròpies d'aquests treballadors (el pic, la pala, el casc i la làmpada de carbur). És interessant entrar a l'edifici que acull la casa de la vila, l'escola del poble i l'oficina de correus per observar la maqueta de tot el municipi d'Ogassa. Aquí ens adonem de l'extensió de tot el municipi, del recorregut que feia el carbó fins arribar a l'estació de Toralles i de les nombroses cases de pagès que poblen la vall. Més endavant encara resta dempeus l'edifici de la cooperativa minera, convertit actualment en un bar.

34 min. Pla de les Vagonetes (958 m)

La font de la Nina, construïda per celebrar el premi als carrers més ben engalanats de tot Catalunya ens mostra l'estimació dels habitants per les plantes i les flors. El pla de les Vagonetes avui dia és un camp d'esports, amb aparcament, edifici municipal (on hi ha el gegant dedicat als miners fet pels nens del poble) i zona d'esbarjo, però fa un temps va ser el punt de reunió de totes les vagonetes procedents de les diferents mines que duïen el carbó cap a l'estació de Toralles. Al darrere de la zona d'esbarjo trobem una de les mines més ben conservades de la conca minera d'Ogassa, la mina Dolça de 961 metres de llarg i una de les més productives. Actualment està en procés de rehabilitació i està parcialment il·luminada. La gran quantitat d'aigua ferruginosa que surt de l'interior d'aquesta mina ens fa pensar en les condicions precàries en què treballaven els primers miners.

40 min. La central hidroelèctrica

Abandonem el pla de les Vagonetes i continuem per la prolongació de l'avinguda de les mines anem observant altres instal·lacions mineres. A l'esquerra del camí trobem una curiosa edificació que va ser una central hidroelèctrica, l'energia de la qual servia per il·luminar els túnels de les mines. Les mines d'Ogassa van ser les primeres de l'estat espanyol en tenir llum elèctrica en el seu interior. En un principi, l'única llum que hi havia a les mines era la que portaven els miners amb les seves làmpades de carbur. En un futur, aquest edifici acollirà el museu de les mines de la conca minera d'Ogassa-Surroca.

42 min. La fàbrica de pans

Un centenar de metres més amunt trobem, convertida en galliner, l'anomenada "fàbrica de pans". Aquí les dones dels miners i els miners més grans rentaven la pols de carbó al torrent i l'aigua agafava un color negre del pols. Llavors es passava per sedassos i es rentava amb aigua. Llavors es compactaven en forma de pans per facilitar-ne el transport. Més amunt, en un revolt a la dreta, al costat de la font Nova, surt un altre camí que ens porta al costat de la boca de la mina del Pinter de 997 metres de llarg. A l'esquerra podem observar les restes del taller on s'arreglaven les vagonetes i la casa del capatàs que s'encarregava de controlar els torns dels miners que treballaven a la mina i pagar els seus salaris cada setmana.

45 min. El torrent de la font Gran (995 m)

Continuem el camí que s'enfila, abandonant a mà dreta el curs de el torrent de la font Gran. La frescor del bosc de ribera, amb verns, avellaners i roures i els nombrosos salts d'aigua ens acompanyen fins a la font Gran. Aquest lloc és un bon punt per observar tritons pirinencs, salamandres, gripaus i invertebrats aquàtics, sobretot a la primavera.

47 min. La font Gran (1015 m)

És un bon lloc per descansar. La font és molt cabalosa. És interessant la surgència subterrània que abasteix d'aigua el poble, protegida per una reixa. En aquest bell indret, antigament s'hi celebrava la matança del porc al mes de novembre. Abandonem la font Gran, continuem la pista que s'enfila i arribem a un nou nucli de cases. La primera que ens trobem era la casa del metge que atenia els miners amb malalties de l'aparell respiratori, com la silicosis (conseqüència de respirar contínuament pols de carbó) o ferits en accidents de treball (inundacions, enfonsaments, explosions de gas grisú,...).

49 min. Prat del Pinter (1040 m)

Antic veïnat miner que s'edificà quan ja s'iniciava la crisi del carbó. Observant les cases ens adonem que algunes ja tenen petits horts. Una d'elles era l'antiga "escuela de niñas" on el capellà feia de mestre. Al mig del veïnat hi ha l'església de Santa Bàrbara, patrona dels miners. Tornem al poble d'Ogassa prenent un camí a la dreta que surt al costat d'un senyal de circulació. Aquest camí que baixa de forma pronunciada entre plataners era l'antic camí que feien servir els miners per baixar fins al nucli d'Ogassa. Creuem la pista asfaltada perquè la dreuera continua a l'altre costat. El camí fa uns quants revolts i la davallada és molt ràpida. Arribem al pla de les Vagonetes.

1 h. Pla de les Vagonetes (958 m)

Creuem el pla en direcció SW, allunyant-nos de l'avinguda de les mines, per una pista que es desprèn del pla i s'encaixa entre dues roques. Proseguint per aquest camí, apareixen sobtadament dos túnels. Ens trobem al traçat de l'antic tren miner que portava el carbó en trens de vagonetes fins a l'estació de Toralles on era carregat en vagons de mercaderies com els que tots coneixem. Continuant pel camí, arribem a un pla i poc després creuem un torrent. Per sobre nostre observem un interessant arc pel qual passa el camí de l'altre túnel.

1h 35 min. Cimentera de can Balaguer (940 m)

Sobtadament apareix davant nostre l'ampli sot que ha realitzat la indústria cimentera. Aquesta fàbrica esmicola la roca calcària i la cou a alta temperatura obtenint el ciment. El carbó de les mines d'Ogassa s'utilitzava per fer la cocció. Baixem per la carretera. Podem continuar pel camí des de can Balaguer a can Benet o bé baixar directament des d'on estem, creuant fins a ca la Pastora just sota nostre. Un cop a la casa, una pista ens mena directament a la carretera d'Ogassa i girem a la dreta fins la bifurcació.

1h 45 min. Bifurcació de mas Cabàlies (873 m)

Continuem per la pista tot seguint les indicacions.

2h 15 min. Mas Cabàlies (1005 m)

Arribada a l'Escola de Natura.

